

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Ion Berladean,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Berladean împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului administrativ,

împotriva hotărârii din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-132/24
NR. PIGD 2-23110044-01-3ra-06022024)*

Consecințele neîndeplinirii cerințelor instanței de recurs. Achitarea taxei de timbru – condiție obligatorie pentru punerea pe rol a recursului.

Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, A. Bostan, Gr. Dașchevici)

16 septembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Ion Berladean

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Malanciuc,

Diana Stănilă, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 27 iulie 2023 Ion Berladean a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului administrativ.

2. În motivarea acțiunii, a indicat că la 28 iunie 2023 inspectorul de integritate principal din cadrul Inspectoratului de Integritate, Sergiu Hîncu, a emis actul nr. 84/31, prin care a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Ion Berladean, în exercitarea mandatului de Primar al satului Cotova raionul Drochia.

3. Reclamantul a menționat că nu este de acord cu actul din 28 iunie 2023 și atestă temeiuri pentru anularea în tot a acestui act administrative.

4. A relatat că se află în exercitarea mandatului de primar al comunei Cotova raionul Drochia. Conform dispoziției nr. 02./1-4-85 din 27 decembrie 2019 ”Cu privire la constituirea Comisiei pentru Situații Excepționale din comuna Cotova raionul Drochia”, a fost constituită Comisia pentru Situații Excepționale a comunei Cotova și s-a emis Regulamentul de funcționare. Potrivit pct. 4 al acestui act și pct. 4 din Regulamentul CSE (a se vedea anexa nr. 2 la dispoziția nr. 02/1-4-85 din 27 decembrie 2019), s-a stabilit că atribuțiile membrilor Comisiei care sunt în imposibilitate de a activa, se vor exercita de persoane nou-desemnate. Președinte al acestei Comisii a fost desemnat reclamantul, în calitate de primar al comunei; a fost identificat un secretar și 11 membri (a se vedea anexa nr. 1 la dispoziția Nr. 02/1-4-85 din 27 decembrie 2019). În conformitate cu pct. 8 din Regulamentul CSE, sarcinile de bază al Comisiei sunt conjugarea eforturilor administrației publice locale, întreprinderea și orientare acestora spre prevenirea situațiilor excepționale; asigurarea protecției populației comunei, teritoriului, mediului ambient și patrimoniului în caz de declanșare sau pericol al declanșării situațiilor excepționale.

Reieșind din pct. 11 din Regulamentul, Comisia analizează datele recepționate privind situația creată. Iar, potrivit pct. 14 din Regulamentul CSE are dreptul să adopte decizii pentru utilizarea mijloacelor financiare și materiale pentru lichidarea consecințelor situației excepționale. În activitatea sa de Președinte al Comisiei, reclamantul, interpretând Regulamentul acesteia de funcționare, în sensul că doar cei 11 membri ai ei pot fi nou - desemnați în caz de imposibilitate de exercitare a atribuțiilor ce li se cuvin, a considerat că urmează să dirijeze activitatea acesteia indiferent asupra căror persoane activitatea Comisei s-ar răsfrânge. Situația în agricultură în anul 2020 era cu adevărat deplorabilă. Comisia urma să reacționeze la cererile agenților economici din teritoriu și să constate pagubele cauzate culturilor agricole de calamitățile naturale. Au fost mai multe adresări din partea entităților juridice ce practică agricultura în perimetrul comunei Cotova și nu era loc de manifestare a unei atitudini preconcepționate favorabile unui agent economic și nefavorabil altuia. Toți au fost tratați la fel, astfel încât, în opinia reclamantului s-a procedat în scopul servirii interesului public față de toți subiecții, cu imparțialitate și obiectivitate.

5. Reclamantul a explicat că, actul de constatare a pagubelor cauzate culturilor agricole de calamitățile naturale din 22 aprilie 2020, privitor la Societatea cu Răspundere Limitată „PRIMCARTAGRO”, l-a semnat ca președinte al comisiei, alături de alți 4 membri.

6. A subliniat în mod deosebit faptul că, astfel de acte au fost perfectate de Comisie și semnate, inclusiv de reclamant ca președinte cu privire la toți agenții economici care s-au adresat în acest scop. Deci, nu a fost intenția de a acorda o atenție specială acestui agent economic în raport cu alții, după cum nu avea nici un drept reclamantul să nu constate faptele în privința Societății cu Răspundere Limitată „PRIMCARTAGRO”, or, astfel urma să manifeste o atitudine discriminatoare față de această entitate juridică și, în plus, comisa compusă din mai mulți membri a constatat faptul pagubelor și cuantumul lor, deci nu avea cum să se opună opiniei Comisiei ca organ colegial.

7. A relatat că la data de 05 august 2020 Comisia, cu participarea șefului Direcției agricole a raionului Drochia și reprezentantul Direcției situații excepționale Drochia, a constatat mai multe pagube cauzate culturilor agricole de calamitățile naturale și anume: Societății cu Răspundere Limitată „PRIMCARTAGRO”; Gospodăriei Țărănești „Pînzaru Costel”; Gospodăriei Țărănești „Guțu Ion”; Gospodăriei Țărănești „Gangal Vasilii”; Gospodăriei Țărănești „Chilari Sergiu”; Gospodăriei Țărănești „Cebotari Maria”; Societății cu Răspundere Limitată „COTAGROCOM”; Societății cu

Răspundere Limitată „COSTVAL-NUC”; Societății cu Răspundere Limitată „AGROLIVTEH”; Gospodăriei Țărănești „Istratii Vitalii”; Gospodăriei Țărănești „Vortolomei Ivan”; Gospodăriei Țărănești „Tcaci Oleg”. În calitate de președinte al Comisiei Situații Excepționale din comuna Cotova, a reacționat echidistant la toate adresările agenților economici și a avut grijă ca fiecare dintre ei să fie tratați egal de Comisie la doleanțele lor legate de calamitățile prin care au trecut. Acesta a fost unicul interes manifestat de reclamant. Or, în raport cu Societatea cu Răspundere Limitată „PRIMCARTAGRO”, personal, reclamantul nu a manifestat nici o interes în a acționa sau a nu acționa în favoarea acesteia.

8. Reclamantul a opinat că fără intenție de a favoriza un subiect sau altul, nu este cu putință să fie încălcate normele legale ce se impută conform actului contestat.

9. În altă ordine de idei, a notat că, actul de constatare nr. 84/31 din 28 iunie 2023 emis de inspectorul de integritate principal Sergiu Hîncu, este întocmit contrar procedurii legale.

10. Astfel, a menționat că în temeiul art. 10 alin. (1) și art. 22 din Legea nr. 133/2016, controlul averii și al intereselor personale, al respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor ale subiecților declarării se efectuează de către Autoritatea Națională de Integritate în conformitate cu Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. În conformitate cu art. 28 alin. (1) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016, autoritatea inițiază controlul averii și al intereselor personale din oficiu ori la sesizarea unor persoane fizice sau persoane juridice, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale metodologiei de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

11. A specificat că actul nr. 84/31 este semnat de inspectorul de integritate principal din cadrul Inspectoratului de Integritate, care conform art. 16 din Legea nr. 132/2016 și hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 9 din 08 februarie 2018 privind aprobarea structurii efectivului - limită al Autorității Naționale de Integritate este parte integrantă a Aparatului Autorității Naționale de Integritate. În acest sens, actul de constatare contestat a fost emis de o structură internă, fără personalitate juridică, fiind semnat de angajatul acesteia, în pofida faptului că funcțiile de exercitare a controlului averii și intereselor personale, controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese îi revine Autorității Naționale de

Integritate, reieșind din prevederile art. 5, 6 din Legea nr. 132/2016. Or, conform normelor menționate, Autoritatea Națională de Integritate asigură integritatea în exercitarea funcției publice sau funcției de demnitate publică, prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și al intereselor personale și prin respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilității, restricțiilor și limitărilor. Totodată Autoritatea Națională de Integritate exercită controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și limitărilor. În aceeași ordine de idei, art. 19 lit. g) din Legea nr. 132/2016 stipulează că inspectorii de integritate desfășoară un șir de activități printre care inclusiv întocmesc acte de constatare în condițiile legii. Pe cale de consecință, grație cadrului legal enunțat, rezultă că actul de constatare contestat se întocmește de inspectorul de integritate, însă se emite din numele Autorității Naționale de Integritate și se semnează de conducerea acesteia - președinte sau vicepreședinte. În acest sens principiul legalității reprezintă o condiție sine qua non de proces echitabil în sensul articolului 6 CEDO, - aplicabil procedurilor de contencios administrativ, inclusiv cele cu implicarea autorității pârâte.

12. Reclamantul a mai invocat și depășirea termenului legal în cadrul căruia procedura administrativă putea să deruleze în limite legale. În speță, procedura administrativă a fost inițiată în 23 ianuarie 2023 și a durat până în 28 iunie 2023, astfel procedura administrativă a durat mai mult decât termenul legal de 30 zile, adică contrar prevederilor art. 60 alin. (1) și alin. alin. (4)-(5) din Codul administrative.

13. Reclamantul a concluzionat că, conflictul de interese nu a fost probat de către inspectoratul de integritate, or, conform definiției date de Curtea Constituțională în jurisprudența sa constantă: „importanța principiului legalității presupune că legalitatea să fie respectată, aceasta exigență existând nu doar pentru indivizi, dar în mod egal și pentru autoritățile publice și private”, inclusiv Autoritatea Națională de Integritate. Or, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigență este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite.

14. Reclamantul a susținut că conflictul de interese nu a fost probat de către inspectoratul de integritate. Or, prin conflict de interese se înțelege situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce revin potrivit legii.

15. A solicitat anularea actului de constatare nr. 84/31 din 28 iunie 2023, prin care s-a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interes în exercitarea mandatului de Primar al satului Cotova raionul Drochia.

16. Prin hotărârea din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Ion Berladean.

17. La data de 05 ianuarie 2024, prin intermediul oficiului poștal, Ion Berladean a depus recurs împotriva hotărârii din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi decizii privind admiterea acțiunii.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

1. Art. 24 alin. (1) din Codul administrativ:

„Participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.”

2. Art. 96 alin. (1) din Codul administrativ:

„Notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.”

3. Art. 244 din Codul administrativ:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

4. Art. 245 din Codul administrativ:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

5. Art. 246 alin. (1) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.”

6. Art. 246 alin. (2) lit. f) din Codul administrativ:

„Recursul se declară inadmisibil în special când cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (1) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.”

7. Art. 244 alin. (2) coroborat cu 234 alin. (1) din Codul administrativ:

„La cererea de recurs se anexează documentele prevăzute la art. 212 alin. (1) lit. e) din Codul administrativ și anume dovada achitării taxei de stat și/sau a taxei de timbru, în cazurile prevăzute în Legea taxei de stat nr. 213/2023.”

8. Art. 235 coroborat cu 244 alin. (2) din Codul administrativ:

„dacă cererea de recurs nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 234 alin. (1), judecătorul stabilește recurentului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă recurentul a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea de recurs se consideră depusă la data inițială.”

9. Art. 2 din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023:

„Taxa de timbru este o sumă de bani care se percepe, o singură dată, de la persoanele fizice și juridice pentru intentarea unui proces judiciar civil, de contencios administrativ, precum și pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constator asupra cauzei contravenționale atât în primă instanță, cât și în căile de atac.

Taxa de timbru nu este susceptibilă de scutire, amânare sau eșalonare, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. Suma de bani plătită ca taxă de timbru nu se restituie și nici nu se compensează din contul părții care a pierdut procesul.

Prin derogare de la alin. (1), nu se percepe taxă de timbru de la autoritățile și instituțiile publice în acțiunile care au ca obiect încasarea unor sume de bani la bugetul de stat.

Taxa de timbru constituie 200 de lei.”

10. Art. 3 lit. a) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023:

„Se impune taxă de stat pentru cererile de chemare în judecată, cererile reconvenționale, cererile de intervenție principală, cererile de apel, cererile de recurs și alte cereri prevăzute în anexa nr.1, cererile de contestare a actelor și acțiunilor executorului judecătoresc, precum și pentru cererile de eliberare de către instanța de judecată a copiilor (duplicatelor) de pe documente, conform anexei nr.1.”

11. Art. 195 din Codul administrativ coroborat cu art. 111 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.”

12. Art. 112 alin. (4) din Codul de procedură civilă:

„Dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească or în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.”

13. Art. 113 din Codul de procedură civilă:

„Dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege or stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

14. Instanța de recurs constată că hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 07 decembrie 2023, dispozitivul hotărârii fiind notificat recurentului la 29 decembrie 2023 (f.d.67), iar hotărârea integrală la data de 31 ianuarie 2024 (f.d.68-69). Astfel, recursul depus la 05 ianuarie 2024, prin intermediul oficiului poștal (f.d.70), este în termen.

15. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că legiuitorul prin expresia „în special” din conținutul normei art. 246 alin. (2) din Codul administrativ a indicat că temeiurile de inadmisibilitate stipulate nu poartă un caracter exhaustiv, respectiv prin lege, pot fi reglementate și alte temeiuri care necesită a fi verificate la etapa examinării cererii de recurs.

16. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că din actele cauzei rezultă cert că la depunerea recursului împotriva hotărârii din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, Ion Berladean a omis să anexeze documentul, care ar confirma achitarea de către recurent a taxei de timbru, deși a fost obligat prin lege să depună actul enunțat.

17. Astfel, prin încheierea din 02 mai 2024 a Curții Supreme de Justiție s-a acordat termen recurentului Ion Berladean, până la 14 mai 2024, ora 17:00, pentru prezentarea, la Curtea Supremă de Justiție (sediul: mun. Chișinău, str. Petru Rareș, 18), a documentului în original, care confirmă achitarea taxei de timbru în sumă de 200 (două sute) de lei, pentru depunerea recursului împotriva hotărârii din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău. S-a explicat recurentului Ion Berladean că, în cazul în care acesta va înlătura neajunsurile în termenul stabilit, cererea se va considera depusă la data inițială. S-a explicat recurentului Ion Berladean că, în cazul în care acesta nu va înlătura neajunsurile în termenul stabilit, cererea de recurs va fi declarată inadmisibilă.

18. Încheierea nominalizată a fost expediată lui Ion Berladean, prin intermediul poștei electronice la adresa „ala.berladean@mail.ru” și avocatului Virgiliu Rusu, care reprezenta interesele lui Ion Berladean la adresa „avocaturusu@gmail.com” la data de 02 mai 2024.

19. Adresele electronice respective au fost indicate de recurentul Ion Berladean pentru recepționarea corespondenței (f.d. 60 din dosarul

administrativ) și de către avocatul Virgiliu Rusu în cererea de chemare în judecată (f.d. 1).

20. Instanța de recurs menționează că distinct acestor circumstanțe, recurentul Ion Berladean până la data și ora stabilită de către Curtea Supremă de Justiție nu a prezentat documentul în original, care confirmă achitarea taxei de timbru în sumă de 200 (două sute) de lei, pentru depunerea recursului împotriva hotărârii din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și nici până la data examinării admisibilității recursului.

21. Contrar prevederilor legale citate supra, recurentul Ion Berladean nu a depus diligența necesară în vederea exercitării căii de atac.

22. Culpă neîndeplinirii actului de procedură în termenul stabilit de instanță revine în exclusivitate recurentului Ion Berladean, care nu a întreprins nicio acțiune procesuală. Potrivit jurisprudenței CEDO, recurentul avea obligația de a-și proteja dreptul de acces la instanță și de a corecta neajunsurile în termenul procedural. În acest context, comportamentul său a manifestat o rea-credință în exercitarea drepturilor sale procedurale.

23. Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Ion Berladean împotriva hotărârii din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, sub aspectele enunțate supra.

24. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 230 și 246 alin. (2) lit. f) din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară ca inadmisibil recursul depus de Ion Berladean.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă